

**KRASICKI
IGNACY**

PAN NIEWART

SŁUGI

Krasicki Ignacy

Pan niewart sługi

«Public Domain»

Ignacy K.

Pan niewart sługi / K. Ignacy — «Public Domain»,

Ciesz się klasyką! Miłego czytania!

Содержание

Конец ознакомительного фрагмента.

7

Ignacy Krasicki Pan niewart sługi

„I wziął tylko pięćdziesiąt¹”. „Wieleż miał wziąć?” „Trzysta.
Tak to z dobrego pana zły sługa korzysta”.
„A za cóż te pięćdziesiąt?” „Psa trącił”. „Cóż z tego?”
„Ale psa–faworyta jegomościnego”.
„Prawda, wielki kryminał², ale i plag³ wiele”.
„To łaska, że pięćdziesiąt”. „I nieprzyjaciele
Taką łaskę wyświadczą”. „On najlepszy z panów,
On sto plag nigdy nie dał”. „Mów lepiej z tyranów,
Co dom czynią katownią, a na płacz nieczuli,
Z wnętrzości się człowieczych ku sługom wyzuli.
Ten, co gdy był sam sługą, dobre miewał pany,
Porzuciwszy niedawno podłe pasamany⁴,
Co się niegdyś pokornie nazywał Maciejem,
Dziś jest jaśnie wielmożnym mości dobrodziejem.
Zza karety, gdzie stawał⁵, przesiadł się w karetę,
W mundur⁶ barwę⁷ zamienił, a nader obfite
Mając zacności swojej próby⁸ oczewiste,
I herb znalazł, i przodków, i panegirystę.
Niech ziółko w krzaczek idzie, choćby w dąb urosło;
Wolno igrać Fortunie, jej to jest rzemiosło;
Cudotworna, na krzesła przerabia warsztaty⁹”.
„Maciej chłop”. „I cóż z tego? ale że bogaty,
Maciej szlachcic”. „Niech będzie, ja nie chcę kaduka¹⁰”.
„Ale Maciej łakomy i złych zysków szuka;
Nie pracą, lecz podejściem majątność pomnożył,
Ale nie kładł, gdzie trzeba, wziął, gdzie nie położył,
Ale Maciej niewdzięczny tym, u których służył,
Ale Maciej bogactwa na złe tylko użył,
Ale Maciej nieludzki – to satyra karze.

---

¹ *pięćdziesiąt* – domyślnie: plag. [przypis redakcyjny]

² *kryminał* – zbrodnia. [przypis redakcyjny]

³ *plagi* – baty, razy; chodzi o wymierzanie chłosty. [przypis edytorski]

⁴ *pasamany* – galony, tu: liberia. [przypis redakcyjny]

⁵ *Zza karety, gdzie stawał* – jako hajduk. [przypis redakcyjny]

⁶ *mundur* – mundury wojewódzkie albo obywatelskie nosiła szlachta pełniąca funkcje poselskie i urzędowe mocą uchwały sejmu z r. 1776; mundury poszczególnych województw różniły się kolorem kontuszów i żupanów. [przypis redakcyjny]

⁷ *barwa* – liberia sługi dworskiego. [przypis redakcyjny]

⁸ *próba* – dowód. [przypis redakcyjny]

⁹ *na krzesła przerabia warsztaty* – na krzesła senatorskie zamienia warsztaty rzemieślnicze. „Cudotworność” Fortuny określa tu autor przy pomocy poetyckiej przenośni; w XVIII w. bowiem uzyskanie godności senatorskiej przez mieszczanina było niemożliwe. [przypis redakcyjny]

¹⁰ *ja nie chcę kaduka* – nie chcę otrzymać majątku Macieja, oskarżając go jako nieszlachcica o bezprawne nabycie dóbr ziemskich. Kadukiem nazywano majątek pozostawiony bez testamentu i prawnych spadkobierców lub dobra skonfiskowane wyrokiem sądu, które otrzymywał zwykle oskarżający. [przypis redakcyjny]

Nie dba ona, kto w jakiej zostaje maszkarze¹¹,
Odrzuca czcżą wielmożność, a gdy z chłostą czeka,
Nie szlachcica, nie chłopa ściga, lecz człowieka.
Śpi jegomość w południe, choć pracy nie użył,
Nie śpi Marcin, noc całą i oka nie zmrużył.
Wolno panom i nadto, zbytek im nie wadzi,
Choć mało, nie godzi się ubogiej czeladzi.
Obudził się jegomość. Marcin, co czuł¹² pilnie,
Krząta się, chce, jak może, dogodzić usilnie,
Nadaremne starania! Któż panom dogodzi?
Jak legł, tak wstał niekontent jegomość dobrodziej,
Wszystko mu nie do gustu; noc na kartach strawił,
Wszystko źle; zgrał się wczoraj, klejnoty zastawił.
Przyszedł kupiec z rejestrem, termin przypomina,
Trzeba oddać, a nie masz: sto plag dla Marcina!
Płacze w kącie, więc krnąbrny po plagach się schował,
Dali drugie w dwójnasób, za co¹³ nie dziękował,
Więc dziękuje, a płacze; opłonał¹⁴ pan przecie
I Marcin, że po drugich nie przyszły i trzecie.
Katów waszych, nie panów, zjadłości igrzyska,
Nędzni! bydłeta z pracy, a sługi z nazwiska.
I płakać wam nie wolno, mówić jeszcze gorzej.
Przyjdzie kara za słowem okrutna tym sporzej.
Paweł skąpy na czeladź, na zbytki utratny¹⁵,
Za to, że od pół roka służący niepłatny
Prosił go o posiłek, łaknący czas długi,
Dał plag dwieście za strawne¹⁶, a sto za zasługi.
Hojny pan! stema¹⁷

---

¹¹ *maszkara* – maska, kostium. [przypis redakcyjny]

¹² *czuł* – czuwał. [przypis redakcyjny]

¹³ *za co* – czemu, dlaczego. [przypis redakcyjny]

¹⁴ *opłonać* – ochłonać. [przypis redakcyjny]

¹⁵ *utratny* – rozrzutny. [przypis redakcyjny]

¹⁶ *strawne* – wypłata służbie na wyżywienie. [przypis redakcyjny]

¹⁷ *stema* – setką, stoma; domyślnie: plagami. [przypis redakcyjny]

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.